

Sygn. akt III KK 640/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Justyna Kryńska - Szufnara

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna,
w sprawie M. W.

oskarżonego z art. 107 § 1 k.k.s.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 9 stycznia 2020 r.,

kasacji, wniesionych przez prokuratora oraz Naczelnika (...) Urzędu Celno -
Skarbowego w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w E.

z dnia 29 marca 2018 r., sygn. akt VI Ka (...)

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w E.

z dnia 26 kwietnia 2017 r., sygn. akt VIII K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w E. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w E. z dnia 26 kwietnia 2017 r. (sygn. akt VIII K (...)) M. W. został uznany winnym tego, że „w okresie od 1 czerwca 2015 roku do 2 września 2015 roku urządził gry wbrew przepisom art. 3, art. 4 ust. 1, art. 6 ust. 1, art. 9, art. 23 ust. 1 i art. 23a ust. 1 ustawy o grach hazardowych, tj. w szczególności bez wymaganej koncesji, bez zatwierdzonego regulaminu, bez rejestracji automatów a w okresie od 3 września 2015 roku do 23 listopada 2015 roku wbrew przepisom art. 3, art. 4 ust. 1, art. 6 ust. 1, art. 9, art. 14 ust. 1, art. 23 ust. 1 i art. 23a ust. 1 ustawy o grach hazardowych, tj. w szczególności bez wymaganej koncesji i poza kasynem do gry, bez zatwierdzonego regulaminu, bez rejestracji automatów, tj. przestępstwa skarbowego z art. 107 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s.” i za ten czyn wymierzono oskarżonemu karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 150 złotych.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w E. z dnia 29 marca 2018 r. (sygn. akt VI Ka (...)) wyrok powyższy zmieniono w ten sposób, że uchylono pkt I zaskarżonego wyroku w całości dotyczący M. W. oraz rozstrzygnięcie o kosztach i opłacie w zakresie dotyczącym M. W. i na podstawie art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s. umorzono postępowanie karne w zakresie czynu oskarżonego.

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasację wniósł Prokurator Rejonowy w E., zarzucając przedmiotowemu wyrokowi:

„ 1. Rażąco naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. polegające na błędnym przyjęciu, iż zaistniała ujemna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej, gdyż oskarżony M. W. został wcześniej prawomocnie skazany za czyn będący elementem czynu ciągłego przypisanego mu prawomocnymi wyrokami: Sądu Rejonowego w K. z dnia 03 kwietnia 2017 r., sygn. akt II K 569/16, Sądu Rejonowego w Ł. Zamiejskowy Wydział Karny w K. z dnia 15 września 2016r.; sygn. akt VII K 91/16, Sądu Rejonowego w B. z dnia 16 grudnia 2016r., sygn. akt II K 678/16, Sądu Rejonowego w N. z dnia 06 lutego 2017r., sygn. akt II K 232/16. Sądu Rejonowego w B. z dnia 28 marca 2017r., sygn. akt II K 237/16, Sądu Rejonowego w O. w sprawie II K 493/16 oraz Sądu Rejonowego w O. w sprawie II K 87/16, w

sytuacji gdy oskarżony nie został prawomocnie skazany w warunkach określonych w art. 6 § 1 k.k.s. w związku z art. 107 § 1 k.k.s., a tym samym nie było przeszkody prawnej do orzekania w przedmiocie odpowiedzialności karnej skarbowej oskarżonego, za czyny zarzucane mu w akcie oskarżenia;

2. Rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 6 § 2 k.k.s. w związku z art. 107 § 1 k.k.s., polegające na uznaniu, iż art. 6 § 2 k.k.s. obejmuje swą treścią normatywną i znajduje zastosowanie do przestępstw trwałych - wieloczynowych. do których należą czyny zabronione spenalizowane w art. 107 § 1 k.k.s.”

Podnosząc powyższe zarzuty Prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w E. VI Wydział Karny Odwoławczy z dnia 29 marca 2018 roku. sygnatura akt VI Ka (...). wobec M. W. i przekazanie Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Kasację wniósł także Naczelnik (...) Urzędu Celno-Skarbowego w Olsztynie, zarzucając przedmiotowemu wyrokowi:

„1. rażące naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. i art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w związku z art. 113 § 1 k.k.s. polegające na błędnym przyjęciu, iż zaistniała ujemna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej, gdyż oskarżony M. W. został wcześniej prawomocnie skazany za czyn, będący elementem czynu ciągłego przypisanego mu prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 03 kwietnia 2017 r.; sygn. akt II K 569/17, prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 15 września 2016 r., sygn. akt VII K 91/16, prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z dnia 16 grudnia 2017 r., sygn. akt II K 678/16, prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w N. z dnia 6 lutego 2017 r., sygn. akt VIII K 232/16, prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z dnia 28 marca 2017 r., sygn. akt II K 237/16, prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 6 kwietnia 2017 r.. sygn. akt II K 87/17, prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w O. Z dnia 20 grudnia 2016 r., sygn. akt II K 493/16, w sytuacji gdy oskarżony nie został prawomocnie skazany w warunkach określonych w art. 6 § 2 k.k.s. w związku z art. 107 § 1 k.k.s., a tym samym nie było prawnej

przeszkody do orzekania w przedmiocie odpowiedzialności karnej skarbowej oskarżonego, za czyny zarzucane mu w akcie oskarżenia,

2. rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 6 § 2 k.k.s. w związku z art. 107 § 1 k.k.s. polegające na uznaniu, iż art. 6 § 2 k.k.s. obejmuje swą treścią normatywną i znajduje zastosowanie do przestępstw trwałych - wieloczynowych, do których należą czyny zabronione spenalizowane w art. 107 § 1 k.k.s.,

3. rażące naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 632 pkt 2 i art. 634 k.p.k. w związku z art. 113 § 1 k.k.s. polegające na błędnym przyjęciu, iż zaistniała podstawa do obciążenia kosztami procesu odnośnie M. W.ego, Skarbu Państwa w pkt II sentencji wyroku sądu odwoławczego, w sytuacji, gdy oskarżony M. W. nie został prawomocnie skazany w warunkach określonych w art. 6 § 2 k.k.s. w związku z art. 107 § 1 k.k.s., a tym samym nie było prawnej przeszkody do orzekania w przedmiocie odpowiedzialności karnej skarbowej oskarżonego, za czyny zarzucane mu w akcie oskarżenia i skutkiem czego nie było podstaw do umorzenia postępowania w oparciu o art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. i art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w związku z art. 113 § 1 k.k.s.”

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w pkt I.a) oraz w pkt II w zakresie dotyczącym obciążenia Skarbu Państwa kosztami procesu w części umarzającej postępowanie, tj. odnośnie M. W. i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w E. w tym zakresie, do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacje okazały się zasadne.

Słusznie wskazano, co znajduje oparcie w stabilnej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, iż instytucja czynu ciągłego przewidziana w art. 6 § 2 k.k.s. nie może być stosowana do przestępstwa skarbowego z art. 107 § 1 k.k.s. (por. wyrok z dnia 5 grudnia 2018 r., V KK 399/18). Nie jest zasadne, odwołanie się bezpośrednio do kryteriów wskazanych w art. 6 § 2 k.k.s. dla oceny, jakie są warunki uznania wielości zachowań za jedno przestępstwo „urządzania”

lub „prowadzenia” gier hazardowych z art. 107 § 1 k.k.s. Kryteria te muszą zostać odtworzone na gruncie samego art. 107 § 1 k.k.s.

Sąd odwoławczy, co wynika z uzasadnienia wyroku analizując, czy wystąpiła w sprawie powaga rzeczy osądzonej odwołał się do konstrukcji i normatywnych konsekwencji stosowania art. 6 § 2 k.k.s. W kasacji określono takie postąpienie Sądu jako naruszenie „prawa materialnego”. Naruszenie to ma jednak specyficzny charakter. Oceniając bowiem z urzędu, czy w sprawie zachodzi wspomniana wyżej negatywna przesłanka procesowa, Sąd odwołał się do konstrukcji czynu ciągłego, mającej charakter normatywny. Odwołanie się do tej konstrukcji wyznaczyło zaś zakres określonych ustaleń faktycznych, związanych ze sposobem działania oskarżonego, prowadzących Sąd odwoławczy do wniosku, że zarzucony temu oskarżonemu czyn w istocie był już przedmiotem wcześniejszego prawomocnego rozstrzygnięcia. Sąd zastosował art. 6 § 2 k.k.s w specyficzny sposób, tj. nie jako podstawę własnego rozstrzygnięcia o zachowaniu zarzuconym w sprawie, ale przyjął go jako definicję normatywną, przesądzającą o wielości zachowań i konsekwencji ich osądzenia. W takim ujęciu stanowiło to zastosowanie prawa materialnego, które w konsekwencji doprowadziło Sąd odwoławczy do ustalenia, że zarzucony oskarżonemu czyn stanowi zachowanie wchodzące w skład czynu ciągłego, który został już wcześniej osądzony.

Pamiętać jednak należy, że sąd karny zachowuje samodzielność jurysdykcyjną w kwalifikacji prawnej czynu, który jest przedmiotem postępowania (art. 8 k.p.k.). Oznacza to, że sąd ten samodzielnie rozstrzyga, czy np. zachowanie będące przedmiotem postępowania zostało już osądzone w innym postępowaniu. Przyjęta w tym innym postępowaniu kwalifikacja prawna, może co najwyżej stanowić wskazówkę do wnioskowania o przedmiocie orzekania we wcześniejszym postępowaniu. Nie wiąże jednak innych sądów karnych. Bowiem dla ustalenia, czy zachodzi powaga rzeczy osądzonej, znaczenie ma wyłącznie opis czynu, a nie jego prawna kwalifikacja.

Oznacza to, że przyjęcie przez sąd powagi rzeczy osądzonej wymaga samodzielnego ustalenia czy zachowanie będące przedmiotem postępowania było częścią osądzonej już wcześniej aktywności sprawcy, mającej charakter czynu ciągłego lub przestępstwa wieloczynowego. Ustalenia tego sąd dokonuje

bez względu na to, w jaki sposób kwalifikowano zachowania sprawcy we wcześniejszym orzeczeniu sądowym (wcześniejszych orzeczeniach). Nie ma więc w szczególności znaczenia, czy przyjmowano wówczas konstrukcję czynu ciągłego z art. 12 k.k. lub art. 6 § 2 k.k.s., czy też nie. Badając z urzędu, czy nie zachodzi sytuacja powagi rzeczy osądzonej, sąd samodzielnie ustala, czy spełnione zostały przesłanki ciągłości lub wieloczynowości, mając na względzie opis czynu, będący przedmiotem wcześniejszego postępowania i – o ile to konieczne – dokonując niezbędnych ustaleń faktycznych w zakresie znamion warunkujących przyjęcie ciągłości lub wieloczynowości.

W zaskarżonym orzeczeniu Sądu odwoławczego wskazano, że M. W. przed wydaniem wyroku przez Sąd I instancji był kilkakrotnie prawomocnie skazany za czyny ciągle kwalifikowane z art. 107 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s., a jak wynika z uzasadnienia wyroku (s. 8) sąd uznał się związany tak zakwalifikowanymi rozstrzygnięciami. Odwołując się bowiem do tej kwalifikacji prawnej i wynikających z niej przesłanek „ciągłości”, doszedł następnie do wniosku, że zachowanie będące przedmiotem oceny w prowadzonym przed tym sądem postępowaniu należy do czynu ciągłego, za którego popełnienie M. W. został już skazany wyrokami innych sądów (s. 7-8). Tak należy rozumieć dokonane przez Sąd odwoławczy ustalenie, że zarzucony M. W. czyn stanowił wykorzystanie „analogicznych uwarunkowań” (s. 10), wynikających z prowadzenia określonego typu działalności gospodarczej. Sąd także rekapitulował obszernie przesłanki art. 6 § 2 k.k.s. w kontekście działalności gospodarczej oskarżonego.

Tymczasem Sąd odwoławczy powinien samodzielnie ocenić, czy faktycznie opisy czynów przypisanych M. W., a ujętych w poprzednich wyrokach, dają podstawę do stwierdzenia, że zachowanie będące przedmiotem postępowania przed tym Sądem, stanowi element jednego czynu zabronionego z art. 107 § 1 k.k.s. W tym celu Sąd musi zrekonstruować warunki, jakie na gruncie tego przepisu decydują o uznaniu wielości zachowań za jedno przestępstwo skarbowe z art. 107 § 1 k.k.s, co oczywiście nie wyklucza posiłkowego odwoływania się do innych regulacji odnoszących się do prawnej jedności czynu, w tym do art. 6 § 2 k.k.s.

Nie przesądzając rezultatów tej oceny, należało uchylić zaskarżony wyrok i sprawę przekazać do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w E. W ponownym postępowaniu Sąd będzie zobowiązany do oceny tego, czy istotnie spełnione są kryteria prawnej jedności czynu z art. 107 § 1 k.k.s. w odniesieniu do zachowań będących przedmiotem postępowania przed tym sądem oraz objętych wcześniejszymi wyrokami innych sądów, odnosząc się w tym zakresie do aktualnego orzecznictwa sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego. Ponadto badając kontekst zapadłych już wobec oskarżonego wyroków skazujących, Sąd może rozważyć także zasadność skorzystania z mechanizmu przewidzianego w art. 11 k.p.k.